

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secunda Controuersia. De sensu & veritate secundæ conclusionis: An s.
anima Christi sit morale tantum, vel sit etiam physicum instrumentum ad
omnes immutationes miraculosas faciendas in ordine ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

diuina natura; cui soli per se primo & immediate, A qui gratiam habet, assimilatur; licet mediate, & secundo ceteris etiam gratiam habentibus assimilatur: quemadmodum filius per se primo & immediate patri generanti, mediate vero & secundo fratribus ex eodem patre genitis assimilatur, & imago Cæsaris per se primo & immediate Cæsari, ex quo ut ab exemplari deducta fuit assimilatur; mediate vero & secundo cum aliis etiam Cæsaris imaginibus habet similitudinem. Videndus est S. Th. in 1. 2. q. 112. art. 1. & ibidem expostitores.

Argumenta, quæ producit & soluit Asturic. facilem ex prædictis habent solutionem. Vide etiam argumenta, quæ refert & soluit Aluar. in allegata disp. 38.

Secunda Controuersia.

De sensu & veritate secunda conclusionis: An s. anima Christi sit morale tantum, vel sit etiam physicum instrumentum ad omnes immutationes miraculosas faciendas in ordine ad finem incarnationis?

Sententia Doctorum.

RICARDVS in 3. dist. 15. art. 2. q. 7. & Mich. Med. de recta in Deum fide lib. 2. c. 3. referunt duos errores circa Christi Domini potestatem ad patranda miracula. Primus, quem Waldensibus ascribit Ricardus, est Christum miracula quæ narrantur in Euangelis, fecisse virtute perfecti temperamenti corporis sui, quod medici nominant temperamentum ad pondus. Quem errorem late & efficaciter confutat Medina loco notato, & post eum Vasq. in d. cap. 3. Secundus error fuit quorundam, qui iuxta doctrinam Auicennæ in 4. sexti naturalium cap. 6. miracula Christi Domini imaginationis efficacitati tribuebant, quod deliramentum confutant auctores iam dicti.

Sed his omisissis Catholicorum sententias referamus: sunt vero quinque. Prima est Christi, ut homo est, non fuisse aut esse physicum diuinitatis instrumentum ad patranda miracula, sed morale tantum dupliciter; primo per orationem & meritum apud Deum, ut miracula fierent. Secundo propter pactum inter Deum & Christum quatenus homo est, ut posita tali vel tali Christi operatione, puta oratione, imperio, tactu aut verbo sequatur illico miraculosus effectus à Deo productus. Sententiam hanc tuerentur Altiſiodorensis 3. par. tract. 1. cap. 4. quest. 1. Alex. Alensis 3. par. sue summe q. 13. art. 3. memb. 3. S. Bona. in 3. d. 13. art. 2. q. 2. & ibidem Ricard. & Gabriel dub. 3. Durand. dist. 14. q. 5. & in 4. dist. 1. q. 4. & Scotus ibidem quest. 1. 4. & 5. Petrus de Soto in 2. par. de institutione Sacerdotum, Melch. Canus in relectione de Sacramentis par. 4. post 6. conclus. Andreas à Vega lib. 7. in Conc. Trid. cap. 13. & Vasquez to. 1. in 3. part. disp. 57. c. 5. qui eandem opinionem tribuit Ferrariensi: hanc esse probabilem affirmat Asturic. in sua electione de gratia Christi, quest. 6. pag. 785.

Secunda sententia docet Christum ante ascensionem in cælum fuisse physicum diuinitatis instrumentum ad gratiam in nobis causandam, & ad miracula faciendâ; sed post ascensionem, cum à nobis & ab omnibus rebus corruptioni subiectis sit valde distans, prædicta moraliter tantum efficere, nisi forte aliquid eorum per Eucharistiâ, in qua realiter existit operetur. Hanc opinionem dicunt quidam tenuisse Victoriam, & in eam videtur inclinare Vega prædictus, ut ait Asturic. pag. 777.

Tertia sententia ab Astur. relata est quorundam Naz. in P. Thom. 3. partem.

recentiorum dicentium, Christum, nunc in cælo regnantem homines, ut instrumentum Dei præstitum iustificare, & miracula facere non per se ipsum immediate, sed mediantibus Angelis.

Ultima sententia est humanitatem Christi à primo instanti suæ conceptionis instrumentum, non morale tantum, sed etiam physicum fuisse diuinitatis ad gratiam in nobis causandam, & ad miracula faciendâ. Hanc perpetuo tenuit S. D. ut patet ex hoc art. & infra q. 48. art. 6. q. 52. art. 1. & 2. q. 56. art. 2. & q. 62. art. 1. & 1. 2. q. 112. art. 1. ad 1. & 2. & in 3. f. dist. 14. q. 1. art. 4. & de pot. q. 6. art. 4. Eandem sequitur Palud. in 4. f. dist. 1. q. 1. num. 32. & Sotus eadem dist. q. 3. art. 5. Capreol. ibidem ad argumenta contra secundam concl. & dist. 13. ad argumenta contra primam concl. Caiet. hic, qui non dicit oppositum in 2. 2. q. 178. ut ei imponit Asturic. in relectione de gratia Christi pag. 777. Eandem sententiam tuetur Medina super hoc art. dub. 3. Val. puncto 2. huius quest. Suarez disput. 31. sect. 5. licet discorde in fundamento, de quo specialis erit controuersia, Asturic. de gratia Christi q. 6. dub. 4. conclus. 4. pag. 785. Aluar. disp. 66. & alij.

SVPPOSITIS iis, quæ diximus in præcedenti controuersia de causa principali, & iis, quæ in 1. p. q. 45. art. 5. contr. 2. scripsimus de physico tam creatæ, quam diuinæ virtutis instrumento, hic breuiter explicandus est modus, quo humana Christi natura physicum est instrumentum ad omnia opera miraculosa Deitatis. ad cuius euidenciam

Sciendum est primo, principium illud D. Tho. in 1. p. q. 45. art. 5. videlicet causa secunda instrumentalis non participat actionem causæ superioris, nisi in quantum per aliquod sibi proprium dispositiue operatur ad effectum principalis agentis, intelligendum esse de operari latissime sumpto ad omne genus actionis, passionis, & contactus corporei; ut ait idem S. D. in 2. 2. q. 178. artic. 1. ad 1. cuius verba sunt: Deus principaliter operatur, qui virtutur instrumentaliter, vel interiori hominis motu, vel etiam aliquo exteriori actu, seu etiam aliquo contactu corporali, corporis etiam mortui: quod intelligendum est de contactu non quocunque, sed qui terminus est motus localis alterius corporis alterum contingens: ut patet de cadauere proiecto in sepulchrum Elisei; quod ad tactum ossium Prophetæ fuit illico vitæ restitutum, & de muliere, quæ tactu simbræ Domini fuit à fluxu sanguinis liberata. Et cum omne corpus huius spheræ corruptibilis virtutes aliquas habeat actiua, puta caliditatem, frigiditatem & alias etiam sublimiores: ut patet in magnete, succino & in multis aliis mixtis, quæ mirabiles habent agendi virtutes sibi congenitas, consequens est Deum uti posse quocunque corpore, etiam localiter immoto, ad agendum effectum quemcunque miraculosum: potest etiam uti calefactione, infrigidatione & aliis corporum actionibus, quas sine motu locali per suas exercet virtutes naturales ad quemlibet etiam specialem effectum supra totum ordinem naturæ producendum: per has enim operationes modificatur & determinatur Dei principalis agentis operatio, & defertur eius imperium ad subiectum operis miraculosi, etiam si talis operatio instrumenti subiectum operis miraculosi non attingat. Quod si nulla ex prædictis interueniat ex parte corporis operatio, non solum frustra adhiberetur ad agendum, ut ait S. D. loco supra notato ex 1. part. sed nec vere esset instrumentum; & ideo non placet, quod ait Asturic. in allegata q. 6. pag. 813. videlicet sufficere determinatam aliquam habitudinem ex parte instrumenti ad subiectum operationis miraculose, etiam si nullam sibi propriam corpus habeat o-

Resolutio. Ex communi ratione, secundatio- no instru- menti phy- sici dei a- tur, quo modo Chri- sti humani- tas, sit phy- sicalis in- strumetu- diuinitatis.

perationem: nec explicat hic auctor, quod nomine determinatā habitudinis intelligat; nec apparet, quā aut qualis habitudo possit naturaliter rei creatā conuenire in ordine ad opus supernaturale & miraculosam circa rem aliam operandum.

Secundo notandum est ex D. Thom. de potentia q. 6.

art. 4. SS. Angelos & homines quandoque ex potestate miracula facere deferendo, seu presentando diuinum imperium ad corporeas creaturas, atque ita Spiritus Angelicos aut humanos agere, vt instrumenta diuinā virtutis ad miraculi perfectionem, posseque intelligi virtutem ad cooperandum Deo in miraculis ad modum formarum imperfectarum, quā intentiones vocantur; quā non permanent, nisi per presentiam agentis principalis: sicut lumen in aere, & motus in instrumento. Nec mirum est (inquit S. D.) si per hunc modum spirituali creatura Deus instrumentaliter vitur ad faciendos mirabiles effectus in natura corporali, cum etiam corporali creatura vitur instrumentaliter ad spirituum iustificationem, vt in Sacramentis patet. Ad cuius euidentiam scito diuinum imperium seu praeceptum dupliciter posse ab Angelis aut hominibus alicui rei presentari: Vno modo moraliter: & sic presentari non potest, nisi rationali creaturā, cui fit notificatio & intimatio diuini praecepti: Et hoc modo presentata fuerunt Dei praecepta per Angelos Moyfi & eo mediante toti populo Iudaeorum. Alio modo potest diuinum praeceptum per Angelos, aut homines physice presentari; & ita cuiuslibet etiam insensibili creaturā potest presentari; immo & quaelibet creatura potest illud alteri presentare: & de hoc modo presentandi loquitur in dicto loco S. Thom. Quomodo autem fiat haec physica presentatio & delatio imperij & virtutis diuinā ad creaturam corpoream, aut spiritualement explicauimus in 1. par. cum Banneſio.

Ex his dicendum est humanitatem Christi Domini nunc in caelo regnantis pluribus modis posse ad opera Dei miraculosa concurrere, vt instrumentum personae Verbi cōiunctum. Nam primo potest instrumenti munus exercere per actiones sui corporis gloriosi, puta per motum, tactum, nutum, locutionem, illuminationem, & similia. Deinde potest idem efficere per actiones immanentes animae suae; quales sunt apprehensio, volitio, actus imperij, aut etiam imaginatio, vel appetitio sensitiua; quibus etiam actibus (vna dumtaxat excepta illuminatione) miracula patrabat in statu passibili: Non enim necesse est actionem instrumenti propriam attingere immediate & secundum se subiectum operationis miraculosae, vt ante diximus.

PRIMA CONCL. Humanitas Christi, siue Christus, vt homo fuit causa moralis, non instrumentalis, sed principalis omnium effectuum supernaturalium, qui quocunque tempore facti fuerunt in ordine ad finem incarnationis. Haec patet ex dictis in praecedenti controuersia; & probanteam Medina super hoc articulo, & Aluarez disput. 66. Et probatur etiam ratione posita in superiori controuersia: Quia omnis causa instrumentalis praesupponit causam principalem eiusdem ordinis sibi proportionatam. At nulla causa supra humanitatem Christi potest assignari, quae sit causa principalis eiusdem ordinis in genere moris orationum, meritorum ac satisfactionum Christi, vt homo est; ergo Christus vt homo, siue humanitas Christi, non est causa dictorum actuum instrumentalium, sed principalium. Maior videtur euidentia in quolibet ordine causarum subordinatarum secundum rationem causae principalis, & instrumenti. Minor probatur: quia supra humanitatem Christi non est, nisi Deus; cui vt sic repu-

gnat orare, mereri & satisfacere: hi enim sunt actus inferioris ad superiorem. Huius argumento respondet Vasquez disput. 57. cap. 6. ad tertium argumentum dicens instrumentum morale non dici respectu causae moralis, sed respectu causae physicae; instrumentum enim morale (inquit) dicitur id, quod impetrat a causa physica effectum; cōmuni namque & vulgari modo loquendi causa physica dicitur operari effectum per tale medium impetratorium, tanquam per instrumentum; & ita Christi humanitatem esse causam instrumentalem Dei in ordine ad immutationes supernaturales. In prima vero parte disput. 17. 6. cap. 1. num. 6. ait morale instrumentum non dici id, quod solum impetrat aliquid a Deo, sed id, quod impetrat faci-

endo aliquid circa rem, in quam effectus a Deo deriuatur: vt cum aliquis tangit aegrotum, & tactu suo impetrat a Deo sanitatem; id enim (inquit) quod impetrat aliquid a Deo, eatenus dicitur instrumentum, quatenus assimilatur instrumento naturali separato, seu instrumento artis, quod ex se habet praeuiam aliquam operationem circa subiectum: ideo, &c. Sed vtrumque dictum formaliter intellectum, & vt asseritur ab auctore praedicto, falsum est. Et prioris quidem dicti falsitas probatur: quia de ratione instrumenti, quatenus est instrumentum, est, vt sit medium inter causam principalem, & effectum causatum ab ea per instrumentum: At Christus, vt homo orans & merens apud Deum non est medius inter Deū sub ea ratione, qua Deus est causa physica miraculorum, & ipsa miracula, neque Deum orat aut apud eum meretur, vt motus a Deo, quatenus ea miracula physice causat: ergo. Maior probatur: quia ratio instrumenti consistit in hoc, vt sit causa mouens, quatenus mota est ab agente principali, vt huius virtus illo mediante deueniret ad effectum: quo fit vt omnes secundae causae, quae mouentur & applicantur ad agendum a prima, dicantur a D. Thom. (quamuis minus proprie) eius instrumenta; vt patet in 2. cont. gent. cap. 21. & in 3. cap. 10. & omnium artium instrumenta mediāt in agendo inter artificem & eius effectum: ita vt per ea virtus artificis modificetur ac determinetur, & ad effectum suū magis ad subiectum actionis principalis agentis deferatur: vt patet in Serra, malleo, penicillo, &c. Quod etiam elucet in moralibus instrumentis; seruus enim operans ad imperium Domini illius est instrumentum; vt ait Arist. in 8. Ethic. c. 8. & clare constat illum esse medium inter Dominū & opus ab eo praecipitum; ita vt medio seruo virtus seu imperiū Domini quodammodo deferatur ad effectum. Est igitur de ratione instrumenti, quatenus instrumentum est, vt mediet inter causam principalem & eius effectum, vt assererat maior assumpta. Minor autem probatur: quia orans & merens vt sic antecedit operationem Dei physice sumptam, qua facit miracula: mouet enim quodam modo Deum, & est ei ratio, vt velit miracula facere, eo modo quo declarauimus in 1. p. q. 19. a. 5. vnum bonum creatum esse posse rationem volendi bonum aliud creatū, igitur Deus est, qui mediat inter orationem aut meritum Christi & opus miraculosum; non autē Christus est qui mediet inter Deum miracula facientē & eius opera miraculosa. Et licet Deus, vt primum agens voluntarium sit causa principalis moralis omnis orationis & meriti, & inter ipsum & effectum mediat omnis alia causa moralis, puta orans & merens; nihil tamen hoc Vasquez suffragatur, qui causae morali instrumentali assignat causam principalem non moralem, sed physicam. Ex quo sequitur Christi humanitatem, quae

Vasquez
prim.

Confutatio.

D

E

Conclusio
nes deduc
ta, & proba
ta.

secun-

secundum hunc auctorem moraliter tantum agit, non esse vere ac proprie causam miraculorū, sed eius orationem ac merita esse solum conditiones, aut signa diuinæ operationis, vt patet in simili de Sacramento infra q. 62. art. 1. Nec humanitas Christi magis esset causa miraculorū, aut gratiæ quam Sacramenta veteris legis fuerint causa gratiæ, & quam oratio Stephani fuerit instrumentalis causa conuersionis Pauli, & quam iudicium aniqui Sacerdotis de sanitate lepræ esset instrumentum ad eam sanandam. Probatur hæc illatio: quia secundum Valf. Christus, vt homo ea tantum ratione dicitur fecisse miracula, vt instrumentum, quod eius oratione, imperio vel tactu posito, Deus statim ea miracula faciebat: At similiter erat Dei pactum seu promissio, vt suscepta circumcisione gratiam ipse cōferret suscipienti, & posito Sacerdotis iudicio etiam errante de sanitate lepræ: si faret sanitas à Deo: vt ait S. D. in 1.2. q. 103. ar. 2. ad 3.

Posterior autem dictum manifeste falsum est: quia Christus Dominus seruum Centurionis sanauit, & Lazarum à mortuis reuocauit nihil circa eos operando per tactum vel aliam præuiam operationem similem operationibus instrumentorum artis aut naturæ.

Deinde probatur cōclusio auctoritate D. Th. in 4. dist. 5. q. 2. ar. 2. q. 2. ad 2. dicentis in oratione orantem esse sicut principale agens, & non solum sicut instrumentum: & eadem est ratio de merito, & satisfactione: Ergo Christus, vt homo, qui fuit causa moralis nostræ salutis per dictos actus, non fuit causa instrumentalis: sed principalis.

SECUNDA CONCL. falsa est ea sententia, quæ docet Christum in nobis gratiam effectiue causare mediatis Angelis. Hanc probat Astur, pag. 779. primo: quia nequeunt Angeli intra mentes hominum efficaciter operari. Secundo, quia fundamentum dictæ opinionis falsum est, videlicet non posse Christi humanitatem propter localem distantiam in animalibus nostris gratiam causare: quia coniunctio agentis ad passum conditio tantum est secundum ordinem naturæ ad agendum requisita, nec ab ea tanquam principio dependet operatio: igitur operatio, quæ fit præter, & supra naturæ leges, hæc non necessario postulat conditionem sed perabsolutam & infinitam Dei potentiam fieri potuit, vt instrumentum loco maxime distans nullo suo præuio contactu physice cum agente principali concurrat ad agendum: & cum hæc ad maximam pertineat humanitatis Christi dignitatem id ei à quolibet sapiente ac pio Theologo tribuendum est. Et confirmatur: quia si verū esset illud fundamentum, sequeretur neque mediatis Angelis posse Christum in nobis gratiam causare: quia, si proximi sunt Christo in celo regnanti, distant à nobis in terra existentibus: si vero nobis proximi sunt, à Christo distant virtute eis influente. Tercio probatur conclusio: quia nequeunt Angeli causare gratiam baptismalem, neq; transubstantiationem panis in corpus Christi, cum non sint Sacramentorum ministri: quæ tamen causat humanitas Christi, vt instrumentum excellentiæ: ex quo etiam habet, vt sit causa generalis resurrectionis futuræ in die nouissimo: quod Angelis nulla ratione cōuenit: qui tunc solum in puluere colligendo ministrabunt: vnde neq; in resurrectione Lazari vbi aliquam habuerunt, vt instrumenta.

TERCIA CONCL. Humanitas Christi est physicum instrumentum Verbo coniunctū ad omnes immutationes faciendas in ordine ad finē Incarnationis, qui est instaurare omnia, siue qua in terris, siue que in celis sunt. Hæc satis aperte significatur in textu. Nam in eodem sensu

A loquitur S. D. in 2. & in 3. conclusione: certum est autem in 3. concl. sermonē esse de physico instrumēto quod negatur ad actum creationis posse concurrere: Morale namque instrumētum, puta orationem, aut meritum Petri posse in actū creationis interuenire, nullus est qui neget. Deinde probatur conclusio pluribus argumētorum generibus: quæ in quatuor classes distinguemus. Prima continet dicta sacramentorum litterarum, Matth. 8. multa Christi Domini recensentur miracula solius imperij virtute patrata: quod etiā videre est apud Lucam cap. 5. & 8. Ego noui virtutem de me exisse: Et ibidem cap. 6. dicitur: Virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et Io. 1. Gratiæ, & veritas per Iesum Christum facta est. quæ verba Chryl. ost. exponit de physica Christi virtute gratiæ productiua: quam etiam significant verba ibidem subiuncta. De plenitudine eius omnes accipimus. Et Matth. 28. Dominus ait: Datis est mibi omnis potestas in celo, & in terra. Et Io. 20. dicitur. Insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, &c. Conferre autem S. S. in sufflando est gratiam & charitatem physice causare. Alia loca lege, si vis, apud Medinam, & alios recentiores.

Secunda classis diffinitiones cōprehendit Conciliorum generalium. Ac primo Conc. Ephes. 1. can. 11. & in Epistola Synodali ad Nestorū diffinit carnem Christi Domini esse viuificatricem, propter vnionem ad Verbū, quod vitam habet diuinam: At caro Christi nequit esse viuificatrix secundum moralem causalitatem: quæ ad solam animā pertinet: ergo physicam habet viuificandi virtutem. Deinde texta Synodus generalis adione 11. recipit Epistolam Sophronij dicentis, actionum Christi quasdam esse pure diuinas nō conuenientes humanitati, nisi per communicationē idiomatum: vt vniuersi conseruatio: quasdam pure humanas, quas exercere posset humanitas, etiam si non existeret in supposito diuino: vt flere, elutire, sitire, dormire, vigilare & orare: quasdam vero medias, quæ ad diuinitatem & humanitatem simul pertinent: quas appellat Theandritas: cuius ordinis fuerunt omnes operationes miraculose & supernaturales: vt iustificatio animarum. Denique Cōcilium Trid. sess. 6. cap. 7. diffinit Sacramentum baptismi esse causam instrumentalem iustificationis impij: nomen vero causæ instrumentalis absolute prolatum non morale sed physicum, quod vere & proprie dicitur instrumentum, significat.

Tertia classis dicta Sanctorum continet. Quorum primus est Dionys. in Epist. ad Caium: vbi diffinitionem illam statuit operationum Christi, quam ex epistola Sophronij supra retulimus: Athana. in sermone 4. contra Arianos sic loquitur: Quin & ea opera, quæ sunt propria Verbi: qualia sunt mortuos excitare, cæcis visum reponere, hamorrhoidā sanare: ea quoque omnia corporis ministerio peragebantur. Et quemadmodum Verbum carnis infirmitates batiabat, vt suas (neque id mirum: erat enim caro ipsius) ita rursus, cum caro suo ministerio diuinitatis operibus inseruebat, illa opera in carne fiebant, quia illa caro erat corpus Dei. Cyril. Alexand. lib. 2. in Ioan. cap. 15. ait: Nam quemadmodum ad faciendā signa diuina verbis suis inerat virtus, sic ad persuadendū magnas vires habebat. Et lib. 4. cap. 14. inquit: Non verbo solum semper, verum etiam tactu mortuos excitabat, vt ostenderet corpus quoq; suum viuificare posse. Idem in Exegeti de Verbi Incarnatione ad Valerianum, (& habetur in actis Concilij Ephesini tomo sexto) Nobis (inquit) ad pietatem id sat sit, vt cogitemus, seduloq; animo persemus, carnem, quæ Dei omnia viuificantis peculiaris effecta est, viuificam ipsius Verbi virtutem, & operationem obtinere. Eandem habet doctrinam in Anathematismo 1. & in dial. 6. de Trinitate, & lib. 1. de fide ad Reginas, & alibi sæpe. Chryl. hom. 26.

in Matth. explicans illa verba: Si vis potes me mundare, obseruat non dixisse leprosum: Domine si oraeris, sed si vis: quia omnia eius arbitrio & potestati committebat. Aug. tractatu 24. in Ioan. dicit potestatem multiplicandi panes in manibus Christi positam esse. Euseb. lib. 3. de demonstratione Euangelica cap. 23. Christi humanitatem vocat organum diuinitatis: quibus vocibus etiam vititur Theod. in Dialogo: In immutabili. Greg. Nazi. in carminibus de Christi miraculis secundum Marcum ait: Viribus efficitur Christi cum Damone febris. His adde Patrum testimonia de virtute gratiæ effectiua Sacramentorum nouæ legis: Præcipui vero sunt S. Iustinus martyr de baptismo, in Dialogo contra Tripthonem, & in Apologia secunda: ubi loquitur de virtute baptismi & Eucharistiæ, Cypr. in sermone de Cena Domini, Niss. lib. de baptismo Cyril. Alexand. lib. 2. in Ioan. cap. 12. & lib. 7. contra Iulianum circa finem: Theod. in Epitom. diuinorum offic. Ambros. lib. de ijs, qui inuitantur, & lib. 3. de sacram. c. 1. Chrysost. hom. 25. in Ioan. Aug. tract. 80. in Ioan. Damasc. lib. 5. de fide cap. 10. & 14. S. Th. hic, & infra q. 48. a. 6 & q. 52. a. 1 & 2. & q. 62. a. 1 & 4 & alibi physicam humanitati Christi & Sacramentis tribuit efficientiam.

Nititur Vasq. glossas quasdam generales adhibere prædictis scripturæ locis, ac patrum dictis: quas verba supra notata formaliter ac propriè supra veluti adulterinas, ac minime congruentes reijciunt: nec expedit in singulis locis & dictis ponderandis verba confumere.

Postrema demum classis rationibus constat valde probabilibus. Prima ratio ex prædictis deducta hæc est: Ea sententia magis est amplectenda, quæ magis consonat modo loquendi & verbis diuinæ scripturæ, Conciliorum & Patrum formaliter & propriè sumptis, & nullam habet impossibilitatem aut absurditatem: At hæc nostra sententia, quam tertia conclusione proposuimus, est huiusmodi. Ergo, ut probabilior est amplectenda Et confirmatur primo: quoniam, ut ait Aug. virtus miraculorum factiua erat in manib. Christi, & ut affirmat Cyril. erat etiam in verbis eius: Sicut etiam erit in eiusdem Christi Domini voce ad iudicium mortuos excitante: ut dicitur Ioan. 5. & 1. ad Thesal. 4. sub nomine Archangeli, ut magister aduertit in 4. dist. 43. cap. 2. & ibi S. Th. q. 1. a. 2. q. 2. ad 2. Et eadem virtus fuit in simbria vestimentorum Christi, ut patet ex Euangelio, & in corpore Christi mortuo virtus fuit ad animam sibi reuiniendam, ut ait S. D. infra q. 53. a. 4. ad 3. Ex quib. sic arguo: In Christi manibus, verbis, voce & corpore mortuo nulla potuit esse virtus moralis operatiua miraculorum. Ergo. Probatur assumptum: quia prædicta nec orare possunt, nec mereri: & factum est asserere ea solum concurrere ut conditiones sine quibus facta non fuissent à Deo miracula: dicta namque Scripturarum, Conciliorum & Patrum formaliter & propriè sumpta aliquid amplius, quam nudam illam exprimunt conditionem, Confirmatur Secundo: Quia Christi humanitatem esse physicum instrumentum diuinitatis ad omnes immutationes miraculosas, & supernaturales ad finem Incarnationis ordinatas maximam dicit dignitatem & excellentiam: Cum igitur verba & modum loquendi scripturæ, Conciliorum & Patrum hunc sensum, ut maxime proprium admittant, recta ratio postulat, ut secundum hunc sensum eorum dicta recipiantur. Secunda ratio est. Christi meritum fuit infinitum, & emeruit plures alias excellentias, sc. exaltationem, immortalitatem & similia: igitur hanc etiam meruit excellentiā, ut esset physicum diuinitatis instrumentum: non enim est maior ratio de hac quā

A de alijs. Tertia ratio: Christus est caput Ecclesiæ: igitur optimo & perfectissimo modo influat in membra: ergo influxu physico, qui est omnium optimus & propriissimus. Quarta ratio: Si influxus humanitatis Christi non est physicus, sed moralis, sequitur virtutem in ea existentem ad patranda miracula, & ad alios effectus supernaturalis in ea fuisse per modum permanentis, quod non est admittendum. Sequela probatur: quia gratia & charitas, quæ sunt principia merendi, ut hiant à Deo miracula & alij effectus supernaturalis sunt habitualiter in anima Christi. Quinta ratio: Ex illa opposita sententia sequeretur Christi humanitatem non esse instrumentum diuinitatis, sed solius filij. Probatur conseq. quia solum filij suppositum concurrat ad actus meritorios modo in superioribus explicato.

Contra primam, & tertiam concl. profert Vasq. Argum. & nonnulla argumenta, quibus optime satisfacit solutio. Aluar. diff. 66. & eorum solutio patet ex ijs, quæ diximus in 1. p. q. 45. a. 5. Vide etiam Cai. super Matt. 6. 14. in illa verba: Iube me venire ad te super aquas &c.

Contra eandem concl. sunt duo dicta D. Thom. Ob. cont. 1. & 3. conu.

primum est in 3. dist. 16. q. 1. a. 3. ubi sic loquitur: Eius solus est immutare legem, & cursum naturæ imposuim, qui naturam instituit, & ordinauit; quod solus Deus facit: & ideo neque aliqua virtus corporalis, nec spiritalis, aut anime, aut Angeli, nec etiam anime Christi potuit ad immutationem legis naturæ imposita diuinitus, nisi per modum orationis, aut intercessionis, &c. Secundum dictum est in 2. 2. q. 178. a. 1. ad 1. ubi S. D. tria dicit. Primum est, operationem virtutum, id est virtutē operādi miracula, se extendere ad opera, quæ supernaturaliter fieri possunt: quorum causa est Diuina omnipotentia. Secundum est, mentem miracula facientis moueri ad faciendum aliquid, ad quod sequitur effectus miraculi, quod Deus sua virtute facit. Tertium est id quandoque fieri præcedere oratione, sicut Petrus Tabitam mortuam suscitauit Act. 9. quandoque etiam non præcedere manifesta oratione, sed Deo ad nutum hominis operante: sicut Petrus Ananiam & Saphiram morti increpando tradidit. Ex primo dicto sequitur virtutem miraculorum operatiuam ad creationem extendi: at nullum instrumentum physicum potest ad creationem concurrere: ergo S. D. ibi significat virtutem faciendi miracula non esse physicam, sed moralem. Ex secundo etiam dicto sequitur dictam virtutem non esse physicam, sed moralem: Nam si creatura sic operans esset causa physica, sequeretur effectus miraculi ad operationem ipsius creaturæ, ut instrumenti à Deo moti, non autem ad solam Dei operationem, ut significatur illo secundo dicto. Ex tertio demum sequitur idem: nam id ad cuius nutum agens principale operatur, concurrat ut moraliter mouens, non autem ut instrumentum physicum ab agente principali motum. Ad primum locum respondet Caiet. hic primo, dici posse D. Tho. mutasse sententiam. Secundo ait nomine orationis comprehendieram modum instrumentalem: quia oratio conuenit in hoc cum omnia alia virtute instrumentali, quod non est de genere permanentium, sed consistentium in motu: sed hanc solutionem reijcit Vasq. Vasq. im. pugnatio. Solut. dicens inepte per intercessionem & orationem intelligi modum physice operandi, non minus, quam si per rubrum intelligatur viride. Sed obfer. uandum est oratione duplicem simul habere posse virtutem ad patranda miracula, scilicet moralem & physicā: quia potest ea uti Deus, ut physico instrumento ad opus miraculosum: & hanc secundam orationis virtutem ait Cai. D. Tho. congrue significasse nomine orationis ob dictam conuen-

nientiam. Secundo responderetur D. Th. ibi loqui de eo, qui ut agens principale immutat ordinem rerum: ut patet ex verbis D. Thom. supra notatis non potest autem homo aut Angelus vel anima Christi rerum ordinem, ut causa physica principalis immutare, sed ut moralis tantum, scilicet orando, iherendo, &c. & hæc videtur optima solutio. Ad secundum loco dico primum illud dictum intelligendum esse de virtute principalis agentis miracula operantis, non autem de virtute instrumentaliter efficientis. Ad quid autem se extendat virtus hæc instrumentaliter, declarat S. D. in hoc articulo. Secundi vero dicti sensus est, mentem miracula facientis moueri ut instrumentum physicum ad faciendum aliquid, ad quod instrumentaliter sequitur effectus miraculi, quod Deus, ut agens principale sua virtute facit. Postremum autem dictum intelligitur de miraculis ab homine factis, ut à causa principali: sicut enim, ut causa moralis tantum concurrunt. Secundo dico D. Tho. ibi significare duplicem modum, quo homo concurrat ad opus miraculosum: alterum morale, scilicet per orationem: & alterum physicum, scilicet per increpationem: ut Act. 5. aut per præceptum: ut Iosua 10. in hoc enim operandi modo communicatur diuina virtus voci hominis, ut instrumento, & in eo modificatur & defertur ad subiectum operis miraculosi.

Contra easdem concl. sunt argumenta, quæ proponit & soluit Astur. loco supra notato: quorum tamen solutio satis patet ex ijs, quæ diximus in 1. p. quæst. 45.

Contra easdem concl. produci possunt argumenta tangencia difficultatem illam: an virtus in instrumento Dei recepta sit corporea, vel spiritalis: cui satis facit D. Th. infra q. 62. a. 4. ad 1. dicens virtutem illam esse spiritualement: quod idem affirmat in 4. dist. 1. q. 1. a. 4. quæstione. 2. & de Veritate, q. 27 a. 4. ad 4. Videndus est etiam Ferrar. in 4. contra gent. cap. 56. & Capr. in 4. dist. 1. q. 1. Aluarez autem ait virtutem illam esse formaliter corporealem, sed virtualiter spiritualement: quod non videtur esse consonum doctrinæ S. Th. locis allegatis: Propositio autem illa: Omne, quod recipitur ad modum recipientis recipitur: vera est tantum in formis completis & permanentibus, non autem in incompletis & transeuntibus, &c.

Tertia Controuersia.

An virtus effectiua miraculorum sit in anima Christi per modum habitus aut forma permanentis?

Sent. Doct.

PRIMA sententia est asserentium datam fuisse animæ Christi qualitatem quandam supernaturalem permanentem, quæ sit virtus instrumentaliter ad patranda miracula. Hanc Suar. disp. 31. sect. 5. tribuit Palud. Capr. & Ferrar. sed immerito.

Secunda sententia in altero extremo posita est eorum, qui dictam negant qualitatem & virtutem omnem physicam instrumentalem in humanitate Christi dicentes, eam solum fuisse instrumentum morale diuinitatis, quam sequitur Valq. disp. 57. cap. 5.

Tertia sententia est Suar. loco notato dicentis virtutem instrumentalem in Christi humanitate non esse rem vel entitatem aliquam, aut intrinsecum modum humanitati additum, illique inhaerentem: sed esse potentiam obedientialem actiuam in rebus ipsis existentem, per quam efficere possunt supernaturalia opera ut instrumenta Dei ipso concurrente per auxilium vel concursum proportionatum effectui, & excedentem concursum debitum naturali virtuti creatæ.

Quarta sententia est Caiet. super hoc art. dicentis,

Deum per secundas causas miracula facere non dando illis virtutes aliquas naturales aut gratuitas permanentes, sed vtendo illis instrumentaliter ad opera miraculosa: ita, ut hoc ipso, quod Deus vtitur aliqua re, ut instrumento ad opus miraculosum, eleuetur res illa in ordine causæ instrumentalis, & ipse passiuus vsus, quo Deus illa vtitur ad hoc opus, sit motus quo à principali agente instrumentum mouetur, & ex hoc ipso sit vis actiuata, & constitutua ipsius instrumenti, ac per hoc in esse causæ instrumentalis operis miraculosi: reducit enim (inquit) res illa de potentia obedienciali ad actum, cum de non instrumento sit instrumentum: quod ex hoc solo sit, quod Deus illa vtitur instrumentaliter ad opus miraculosum: Et paucis interpositis de anima Christi loquens ait, non opus esse quærere alium modum, aut quid, aut qualiter, nisi quod Verbum vtitur instrumentaliter anima seu humanitate coniuncta sibi ad opera miraculosa: quæ fuit sententia Capr. in 4. dist. 1. q. 1. a. 3. & sequuntur eam Ferrar. in 4. contra gent. cap. 56. & Aluarez disp. 67. & alii Thomistæ communiter.

Quinta sententia est Astur. in relectione de Christi gratia, quæ 6. p. 822. qui sequens Andream à Vega docet virtutem miraculorum pertinere ad Christi humanitatem, per modum formæ permanentis, sed non esse aliquam qualitatem superadditam, sed ex eo, quod humanitas est coniuncta Verbo, habere diuinitatem sibi infallibiliter assistentem ad operandum miracula, quotiescunque voluerit Christus ea patrare: & declarans suam hanc opinionem ait, vnionem hypostaticam radicaliter tantum constituere humanitatem in actu primo, sed formaliter constitui in actu primo seu in potentia proxima per immediatam assistentiam, quæ diuinitas ipsi humanitati assistit, & eam habet subordinatam suæ infinite virtuti ad huiusmodi miraculosa opera.

Ultima sententia est Medina super hoc art. quam explicat hac propositione: Animæ Christi Domini, sicut & Apostolis, competeat facere miracula ex virtute propria, & ex gratia gratis data per modum actus transeuntis: Caterum potestatiue, & per modum habitus facere miracula, quando volebat, competit animæ Christi ex vnione ad Verbum hypostatica absque superaddita qualitate: quia est instrumentum coniunctum Verbi: & non tantum hoc, sed etiam conuenit, ut tribuat aliis potestatem patranda miracula.

Huius Controuersie definitio pendet ex ijs, quæ Resolutio. late diximus de nomine & ratione instrumenti 1. esse Deum p. q. 45. a. 5. Contr. 2. & in duabus præcedentibus Controu. alius personæ creatæ ad hunc art. sed præterea

Sciendum est primo: Virtutem instrumentalem posse dupliciter instrumento communicari: Vno modo, ut fluentem: Alio modo, ut permanentem. Et priori quidem modo dupliciter adhuc potest virtus principalis agentis instrumento communicari: Vno modo, ut non solum ex natura sua, sed etiam actualiter sit fluens: ut patet de virtute artificis in instrumentis artis, & de virtute Dei in Sacramento Baptismatis, penitentia &c: Alio modo, ut ex natura sua sit transiens siue fluens, & modo quendam permanentis habeat tantum in actu secundo: sicut plantarum & animalium semina: quæ naturalia sunt eorum instrumenta, virtutem habent ab agente principali, à quo decisa sunt, ex sua quidem natura transeuntem: quoniam, ut ait S. D. in 1. p. q. 118. a. 1. ad 3. & de malo, q. 4. a. 1. ad 16. virtus actiua, quæ est in semine ex anima generationis deriuata, motio quædam est ad talem formam in spiritu seminis existens, sed modum quendam habet permanentis: quia diuturnam habet duram.